

Vetenskapen, tidskriften och omvärlden

Insändare till tidskriften *Nordisk Arkitekturforskning*

av Inger Bergström

Under de år tidskriften *Nordisk Arkitekturforskning* och tidigare *Tidskrift för Arkitekturforskning* kommit ut har jag, trots att jag inte alltid förstått de urvalsprinciper redaktionen haft för publicering och även om jag inte förstått alla artiklar, ändå haft känslan av att tidskriften ambitiöst och nyfiket samlat upp de olika rön den unga och ännu ofullkomna arkitekturforskningen frambragt. Att man gjort detta inom ramen för en vetenskaplig tidskrift har jag hittills uppfattat som en kvalitetsgaranti utan att vidare reflektera över ordet kvalitet i detta sammanhang.

De senaste två numren har emellertid fått mig att fundera, inte därför att jag anser kvaliteten sämre på dessa, utan därför att redaktionen genom Lars Jadelius själv tar upp frågan om vetenskaplig kvalitet i inledningen till senaste numret (1994/4). Jadelius avslutar inledningen så här: "Artiklarna i detta nummer har således medvetna inslag av etiska och estetiska överväganden. Det innebär att de, liksom i förra numret, inte är traditionellt vetenskapliga." Anser redaktionen att etiska och/eller estetiska överväganden är mindre vetenskapliga än till exempel medicinska eller språkliga? I så fall är det väl en rätt förarglig hållning att inta angående forskning i ett konstnärligt ämne? Redaktionen genom Jadelius fortsätter sedan med att "De har emellertid granskats vetenskapligt och bearbetats med krav på vederhäftighet och en väl genomtänkt begreppsanvändning." Vad är det då kvar som inte är vetenskapligt? Eller var inte granskningen vetenskaplig?

Den intressanta frågan, som dessa redaktionella rader väcker är om redaktionens uppfattning om vad som är vetenskap. Tidigare

har jag trott att det fanns litet varierande uppfattningar om detta inom redaktionen. Det är också den uppfattning jag fått i samband med antagandet av en egen artikel i förra numret hade tillfälle att diskutera med några av redaktionsmedlemmarna. Det är därför med stort intresse som jag nu läser något som måste tyda på att det finns en samlad uppfattning i frågan inom redaktionen. Denna gemensamma uppfattning måste rimligtvis ha vuxit fram under viktiga diskussioner inom redaktionen och kanske med deltagare utanför kretsen. Det vore av stort värde att få ta del av dessa frågor och diskussioner. Jag själv och föreningens övriga medlemmar skulle då få möjlighet att jämföra redaktionens vetenskapssyn med den egna och en diskussion om vad som är vetenskapligt inom arkitekturforskningen kunde initieras.

För oss som bidragit till nummer 3 och 4 1994 känns det också litet snopet att så här i efterhand få reda på att den vetenskapliga granskningen inte varit tillräcklig. Vi hade nog räknat med att detta skulle ske före publiceringen. En viktig orsak till att man offentliggör sina rön i en vetenskaplig tidskrift är den status innehållet får just i och med den seriösa vetenskapliga granskningen. Det arbete man lägger ned för att ge framställningen den stringens som krävs bör av redaktionen mötas av motsvarande respekt och aktsamhet. Hur skall vi nu ställa oss till det vetenskapliga värdet av våra arbeten?

En annan fråga, som redaktionstexten väcker är den om forskningsmetodiken inom ämnet. Jadelius skriver att våra artiklar inte är "traditionellt" vetenskapliga. Det finns alltså en forskningstradition som vi artikelförfattare i nummer 3 och 4 avviker från.

Det talas ibland om vad, som är "forskningsbart" inom arkitekturämnet. Dessa resonemang förutsätter, liksom redaktionens uttalande om traditionell vetenskap, att man utgår från bestämda regler för forskningsmetodiken dvs. mallar att pröva "forskningsbarheten" mot.

Arkitektur är ett konstnärligt ämne och de essentiella frågorna inom ämnet har alla inslag av estetisk och etisk karaktär. Jag har svårt att tro att metodik som inte medger forskning avsedd att utveckla kunskapsinnehållet i ämnets centrala delar och förståelsen för ämnets väsentliga frågeställningar är effektiv och motsvarar samhällets förväntningar.

Då nu redaktionen meddelat att det inom tidskriftens ledning finns en gemensam uppfattning om vad som är vetenskapligt vore det således intressant att få denna för arkitekturforskningens utveckling så väsentliga föreställning ventilerad. I det fall stora delar av ämnet undandrar sig forskning enligt nuvarande metodologisk praxis bör denna omprövas och utvecklas. Eftersom tidskriften tills vidare är den enda vetenskapliga publikationen för arkitekturforskning i Norden är dess betydelse för att leda ämnet framåt mycket stort. Den redaktionella texten i senaste numret övertygar mig inte om att man tar sitt ansvar på allvar.

Inger Bergström

Formlära,

Chalmers tekniska högskola, Göteborg

Svar från redaktionen

Inger Bergström har efterlyst en redovisning av redaktionens gemensamma uppfattning om vad som är vetenskap, och hur denna uppfattning vuxit fram ur redaktionens inre diskussioner. Svaret är att vi i redaktionen har den gemensamma uppfattningen att begrepp som *vetenskap*, och även *arkitektur*, är och bör vara kontroversiella, och att de därför ständigt bör stå i centrum för en systematisk diskussion. Detta är faktiskt *Nordisk Arkitekturforsknings* egentliga syfte – att utgöra ett forum för en ständigt pågående diskussion om vad arkitekturforskning är och bör vara, och vilka villkoren för denna forskning är och bör vara.

Bergström frågar också om vi i redaktionen anser att etiska eller estetiska överväganden är mindre vetenskapliga än till exempel medicinska eller språkliga. Svaret på denna fråga är: Givetvis inte, men de är *annorlunda* – de görs på synnerligen olika villkor, och det är högst intressant, anser vi i redaktionen, att försöka utröna vilka dessa villkor är.

Utgångspunkten för en diskussion om dessa och andra likartade frågor bör dock vara den filosofiska grundfrågan om vad *kunskap* är. Ett svar, som är föga tillfredsställande, men som kanske kan få duga tillsvidare, är att kunskap är någonting som uttrycks i en handling eller i ett påstående som görs med *goda skäl*. Man visar således att man har kunskap om någonting genom att *ge argument* för sin uppfattning eller sitt handlande.

Med *vetenskaplig kunskap* menas därför oftast att argumenten för ett eller flera påståenden baserats på empiriskt och/eller logiskt säkerställda forskningsresultat, samt att argumenten redovisats så systematiskt, uttömmande men ändå så informationsekonomiskt som möjligt.

Hur detta kan göras inom arkitekturforskningen bör vara ett centralt och ständigt pågående tema i denna tidskrift.